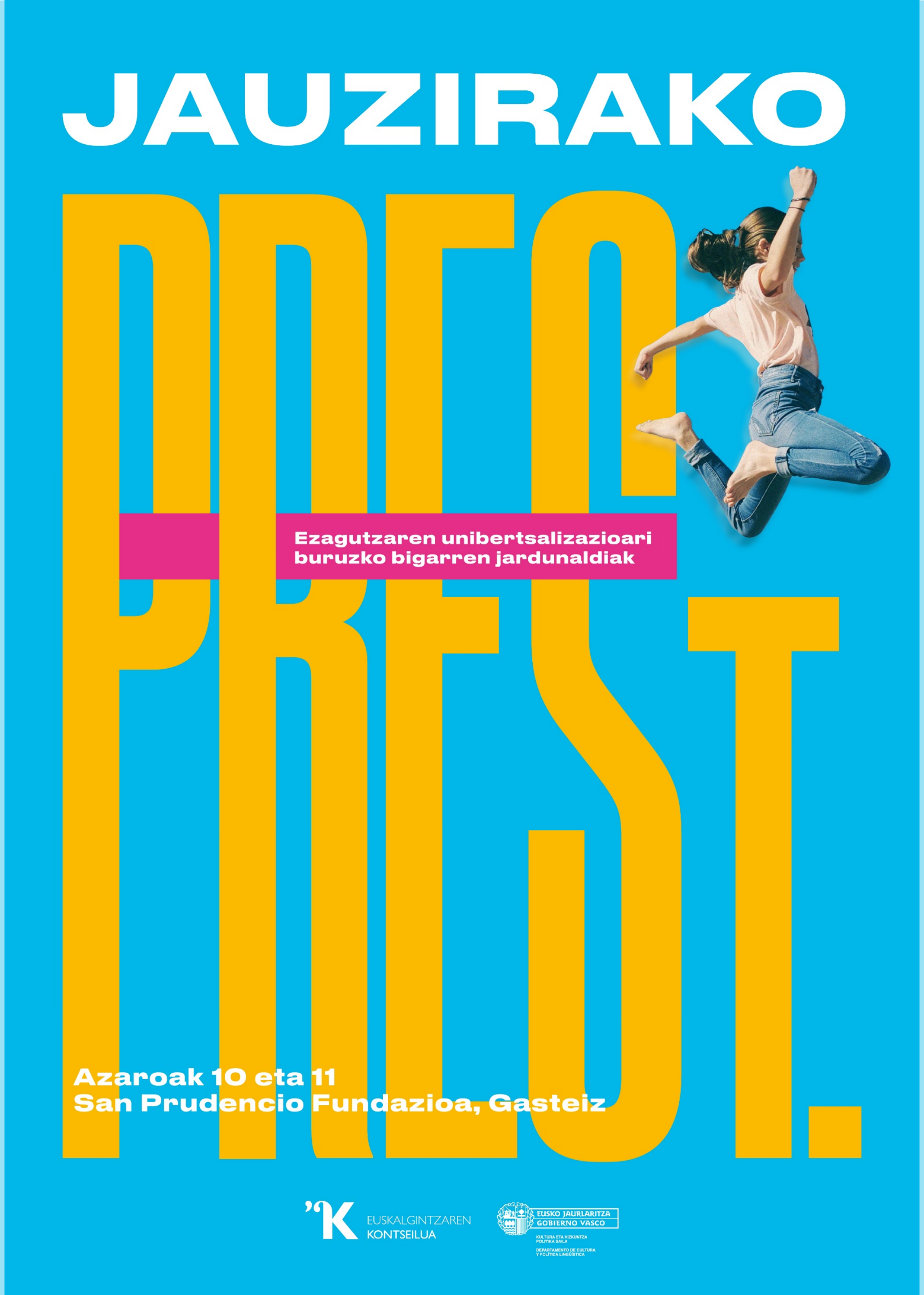

Ele-meleka

Bigarren Hezkuntzako nerabeen hizkuntza-sozializazioan laguntzeko proiektua

Jon Pello Artetxe
Ttakun Kultur Elkartea

Iñaki Eizmendi Arsuaga
Ebete

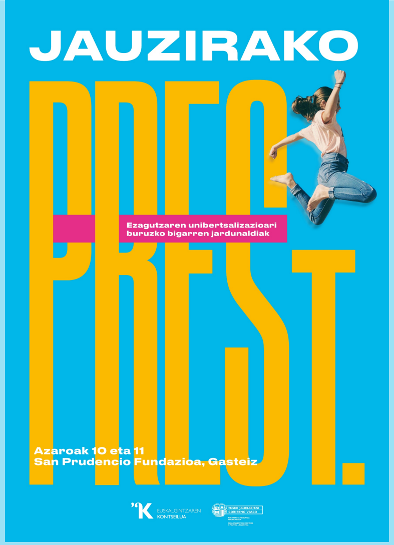

Ele-meleka: nerabeen hizkuntza-sozializazioan laguntzen

ebete

Ttakun
Kultur Elkartea

LASARTE-ORIA
UDALA - AYUNTAMIENTO

ORIARTE
Institutua

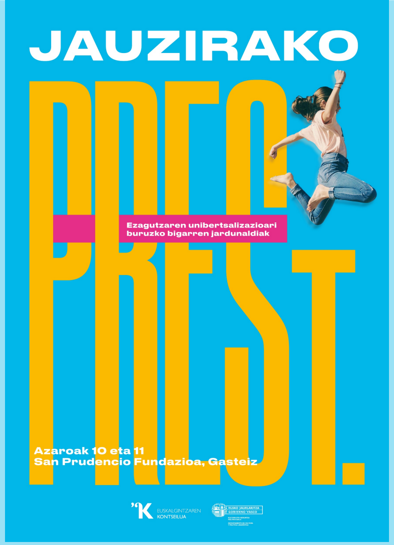

https://www.lasarte-oria.eus/eu/euskarari-buruz

Zer aurkituko duzue proiektuaren argitalpenean?

Abiapuntuko ideiak eta Ele-melekaren oinarriak.
Programa bakoitzaren azalpena.

Zer aurkituko duzue baliabideen bilduman?

Programa bakoitzaren azalpena eta horietarako sortutako tresnak.
Balorazioak egiteko eta programen eraginkortasuna aztertzeko tresnak

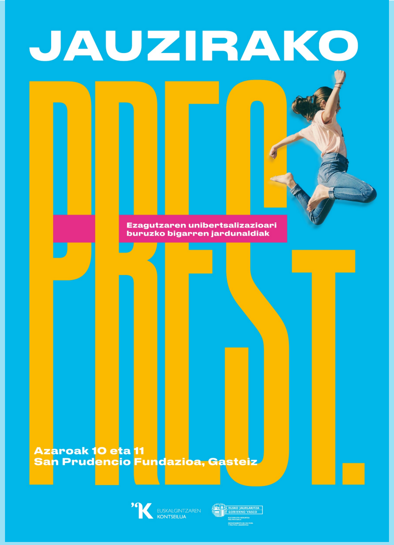

Abiapuntuko oinarriak:

- Hizkuntza-sozializazioa
- Hizkuntza mundatzak
- Erabileran eragiten duten faktoreak
- Nerabeen hizkuntza-ohiturak
- Eskola eta eskolaz kanpo

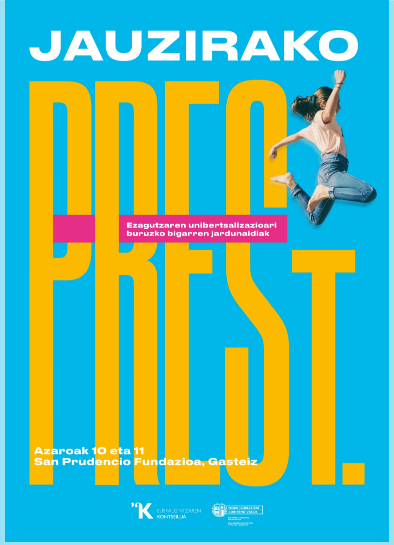

Hizkuntza-sozializazioa

(Paula Casares) Gizarte bizitzan eraginkortasunez eta egoki parte hartzeko beharrezkoak diren ezagutzak, joerak eta jarduerak eskuratzea ahalbidetzen duen prozesua.

Bi dimentsio:
Sozializatuak hizkuntzaren bidez
Sozializatuak hizkuntza erabiltzeko

Izaera elkarregailea du: haurrak/nerabeak eragile ere badira.

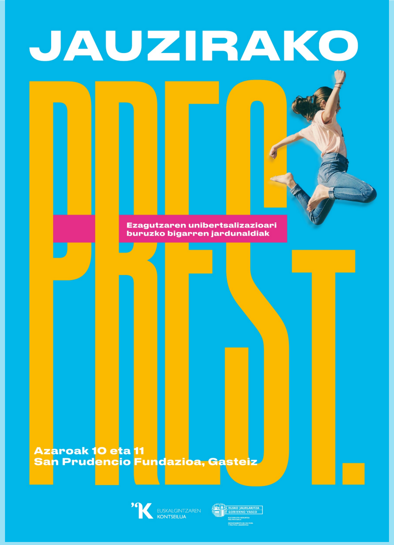

Hizkuntza-mudantzak

Joan Pujolar: "…ordura arte egoera jakinetan hizkuntza erabiltzeko aukeran eragiten zuten arauak aldatzeari."

Sei une:

- Haurtzaindegian edo lehen hizkuntzan hastean
- Bigarren hezkuntzako institutu batean hastean
- Unibertsitatean hastean
- Lanean hastean
- Bikote-harreman bat hastean
- Lehen haurra jaiotzen denean

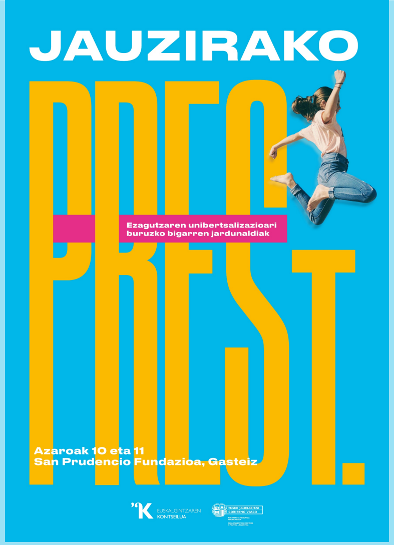

Erabileran eragiten duten faktoreak

Soziolinguistika Klusterraren ikerketan, 12 faktore:

- Lehenengo hizkuntza
- Ingurune hurbila
- Bakoitzaren jarrerak
- Hizkuntza gaitasuna
- Identitate kolektiboa
- Harreman-sareetako hizkuntza-arauak
- ...

Euskara ulertzea eta erabiltzeko gai izatea oinarrizkoa da hizkuntza-ohiturei begira, baina hizkuntza batera edo bestera jotzea ez da soilik aukera kontua, askoz konplexuagoa da

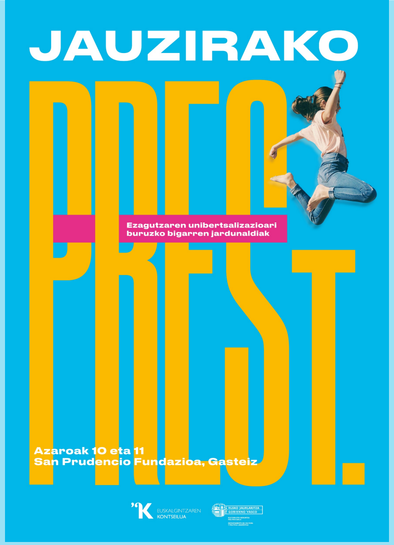

Nerabeen hizkuntza-ohiturak

2018an, Euskaraldiaren lehen edizioa aprobetxatuz, ikerketa-ekintza bat:

Bereziki aztertzeko ea Euskaraldia nerabeen ezaugarrietara egokitu ote zitekeen, eta ea eraginkorra ote zen nerabeen hizkuntza-ohiturak aldatzeari.

Ondorio nagusiak:

- 12-16 urtekoekin ere hizkuntza-ohituren gaia lan daiteke.
- Arrakasta izango badu, beharrezkoa da aurretik lantzea.
- Hainbat nerabek euskara gehiago erabili nahi dute, edo prest daude horretarako.
- Zailtasunak agertzen dira eta horiek gainditzeko estrategiak behar dituzte.
- …

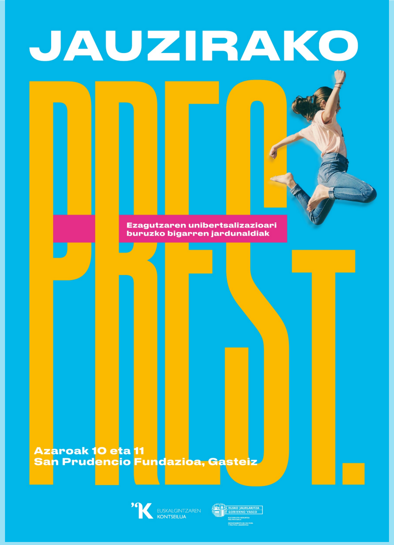

Eskola eta eskolaz kanpo

Hizkuntza-sozializazioan laguntzea eta hizkuntza-ohituretan eragitea gizarte guztiaren ekimenaren ondorio izango da, izatekotan. Baina zentzuzkoa izan daiteke saiakera antolatu bat egiteko ahalegina eskolan, institutuan bertan, hastea.

Ele-melekan, euskararen erabilera sustatzea helburu duten eragileek sorturiko programekiko zubi-lana egiten da berariaz

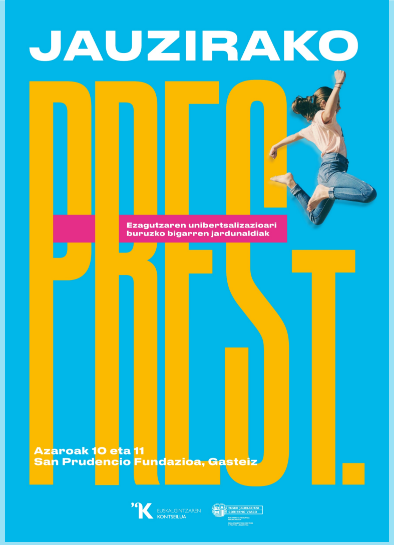

Proiektuaren oinarriak:

- Nerabeek euskararekin duten harremana
- Koherentzia eta malgutasuna
- Intentsiboa eta estentsiboa

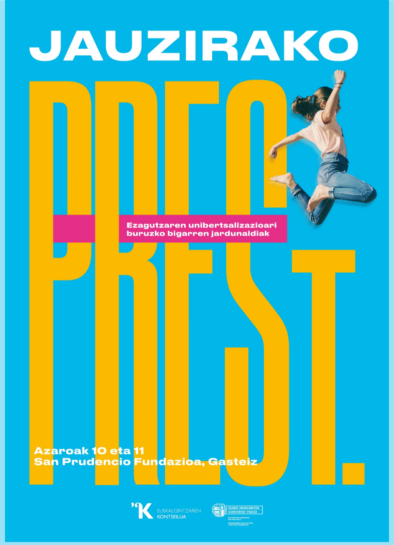

Nerabeek euskararekin duten harremana

“Gazteak euskararen eszenatokian” ikerketan, gazteek euskararekin duten harremanari buruz hiru diskurtso:

- Euskara “NI”aren parte
- Euskara bizi naizenaren parte
- Euskara arau sozialen amaraunean

Hizkuntza-sozializazioaren lanketari begira, hizkuntzarekin duten harreman horrek erakutsi egiten du zeintzuk izan daitezkeen hutsuneak edo landu daitezkeen alderdiak:

- Gaitasuna
- Identitatea
- Hizkuntza-ohiturak

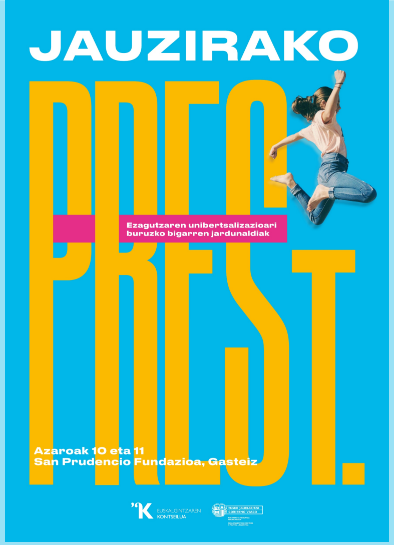

	Euskara "Ni"aren parte *Gertu*	**Euskara bizi naizenaren parte** *Nahiko gertu*	**Euskara arau sozialen amaraunean** *Nahiko urrun*
Gaitasuna	Euskaraz eroso egiten dute. Hizkera informala ere badute, baina hainbatek baliabide gehiago dituzte gaztelaniaz.	Euskaraz ondo moldatzen dira baina gehiengoa gaztelaniaz erosoago. Batzuen kasuan oso nabarmen.	Erdaraz eroso egiten dute eta gehienek euskaraz ez. Baina hainbaten euskara maila oso txukuna ere izan daiteke.
Identitatea	Euskaldun izatea eta euskara erabiltzea lotzen dituzte. Kontraesanak ere izan arren.	Euskara identitatearekin lotzen dute, baina batez ere kulturarekin, ekitaldiekin, jaiekin...	Ez dute euskara erabiltzea euskaldun izatearekin lotzen.
Hizkuntza-ohiturak	Badituzte euskarazko harremanak. Testuinguruaren arabera gehiago edo gutxiago.	Erdaraz egiteko ohitura da ohikoena, baina egoerara moldatzen dira. Hizkuntza-arauera moldatzen dira.	Erdaraz egiteko ohitura dute, baita testuingurua nahiko euskalduna denean ere. Gutxitan egiten dute euskaraz.

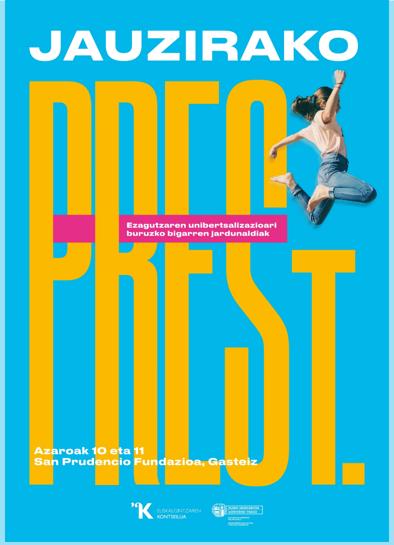

Koherentzia eta malgutasuna

- Ondo oinarritutako proiektu bat lantzeko ahalegina egin da: helburu argiekin, norabide jakin batekin eta jarduera zehatzekin

- Malgutasuna beharrezkoa da: atal batzuk nerabeen parte hartzeak baldintzatuta daude, arrakasta duten programak indartzea ere beharrezkoa izan daiteke eta jarduera batzuk berriak eta frogatu gabekoak dira.

Intentsiboa eta estentsiboa

- Jarduera batzuk izaera estentsiboa dute: adin tarte horretako gazte guztiei zuzenduak dira.

- Beste jarduerek izaera intentsiboa dute: ikasle jakin batzuekin lan egin nahi da.

- Oreka bilatzen da: dena guztientzat eginda, eragin txikia. Ahalegin guztia ikasle batzuengan jarrita, beste askorengan eraginik ez.

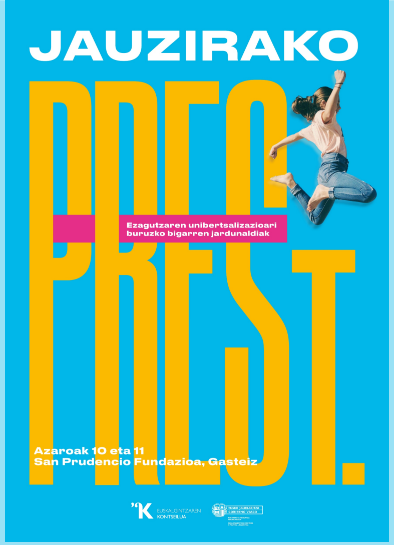

Ele-meleka proiektua

- Ele-meleka saioak
- Kidetzeak
- Gazte eragileen batzordeak
- Nerabeen Euskaldia
- Kultur dinamizatzaileen batzordeak
- Euskararen kaleko erabileraren neurketa
- Kuadrillategi eta Faktoria

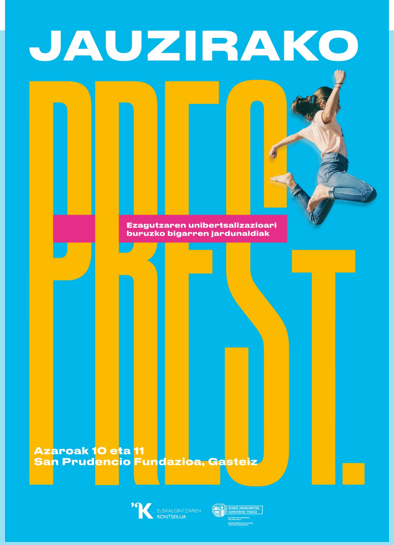

Ele-meleka sentsibilizazio saioak:

Euskaraldia dagoen urteetan:

Sentsibilizazio saioak, klase orduetan.

Euskaraldiarekin lotura.

Programazioak zikloka egokituta.

Euskaraldia **EZ** dagoen urteetan.

Sentsibilizazio saioak. Klase orduetan.

Programazioak eta eduki blokeak zikloka egokituta.

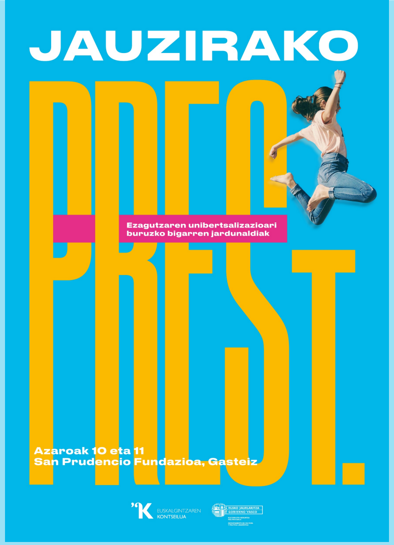

Ele-meleka sentsibilizazio saioak: Euskaraldi urteak

IKASMAILA	SAIO KOP. Talde bakoitzeko	EZAUGARRIAK
DBH 1-2	**4**	○ Hizkuntza-ohiturak ardatz. ○ Eleaniztasunaren abantailak. ○ Irailetik abendura. ○ Batzorde eragile, Kidetze, KTG-ra gonbidapena.
DBH 3-4	4	○ Hizkuntza-ohiturak ardatz. ○ Eleaniztasunaren abantailak. ○ Irailetik abendura. ○ Batzorde eragile, Kidetze, KTG-ra gonbidapena.
BATXILERRA	4	○ Hizkuntza-ohiturak ardatz. ○ Eleaniztasunaren abantailak. ○ Irailetik abendura. ○ Batzorde eragile, Kidetze, Faktoriara

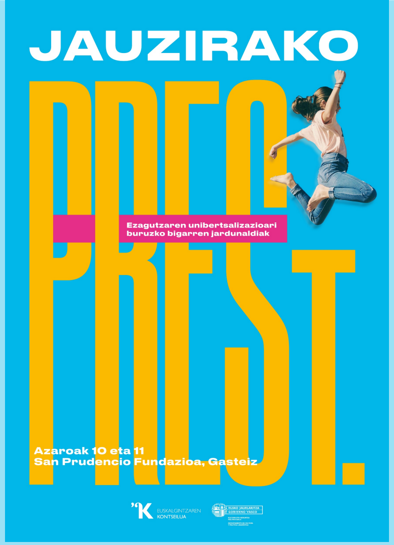

Ele-meleka sentsibilizazio saioak: Euskaraldi gabe urteak

IKASMAILA	SAIO KOP. Talde bakoitzeko	EZAUGARRIAK
DBH 1-2	**5**	○ Hizkuntza-ohiturak ardatz. ○ Eleaniztasunaren abantailak. ○ Irailetik abendura.
DBH 3-4	**6**	Kultur transmisioa ardatz. Proiektu proposamena Batzorde eragilearekin lotura. ▪ Bi bloke: udazkenean eta neguan
BATXILERRA	**3**	○ Hizkuntza-ohiturak ardatz. Mudantzak. Asertibitatea. ○ Irailetik abendura.

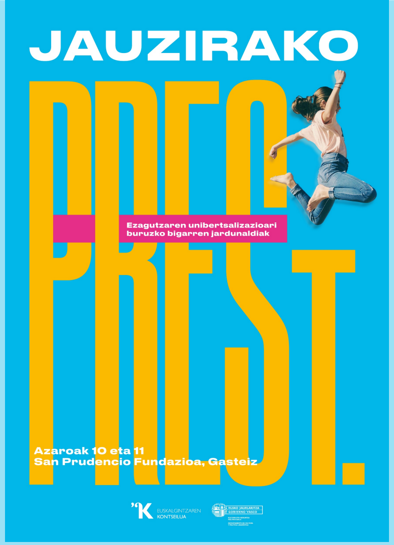

Kidetzeak:

Ikasle helduenak gazteen hizkuntza-erreferente. Erreferente bat (batxilerreko ikaslea) eta hiru kide (DBH1ekoak.)

Euskararekiko hurbiltasun, afizio, jatorri… antzekoak izatea bilatzen da.

Kide gazteak ahalduntzea eta eurentzako arnasgunea izango den taldea.

Aholku zehatzak, konpromiso zehatzak

Lauzpabost kidetze saio ikasturtean

Borondatezkoa, baina bideratua.

Institutuak hautatzen ditu kideak Ttakunek lagunduta.

Hautatuek onartu egin behar dute gonbidapena.

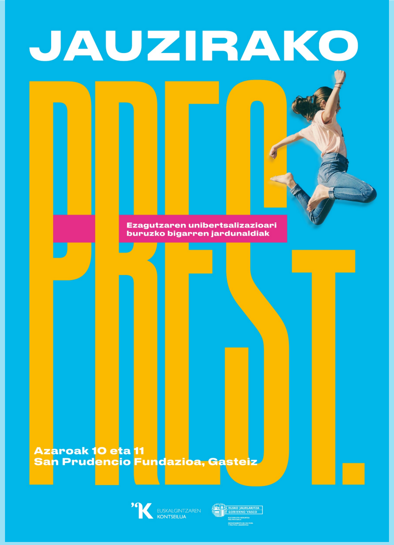

Gazte eragileen batzordeak:

Euskara gertu dutenei protagonismoa.

Ahalduntzea eta gustura aritzea. Erakargarri izatea.

Taldeen funtzionamendu autonomoa

Hezitzaileak, bidelagun eta xaxatzaile.

DBH1-2

Borondatezkoa. Klasez kanpo.

Ahobizi dinamika.

DBH3-4

Borondatezkoa. Klasez kanpo.

Euskaraldi gabeko urteetan: Kultur transmisioa. Bi bloke.

Euskaraldi urteetan Ahobizi dinamika.

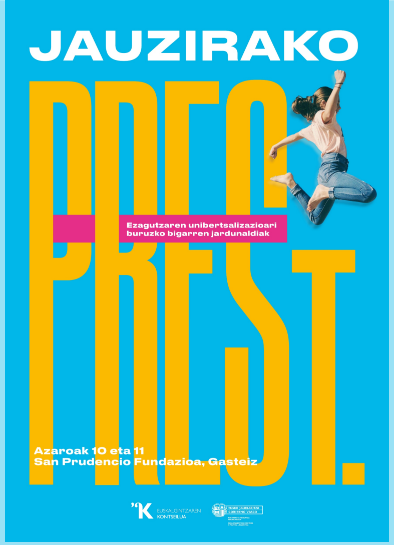

Kultur eragileen batzordeak:

DBH 3-4-ko ikasleei zuzendua

Noiz? Euskaraldia EZ dagoen urteetan.

Sentsibilizazio saioetan aurkeztu ostean taldea osatu.

Astean behin elkartu, klasez kanpo.

4 gai aukeran, 2 landu eta ekimen bana antolatu.

- Euskal musika
- Gaur egungo bertsolaritza
- Arte eszenikoak: dantza eta antzerkia.
- Sare sozialak.

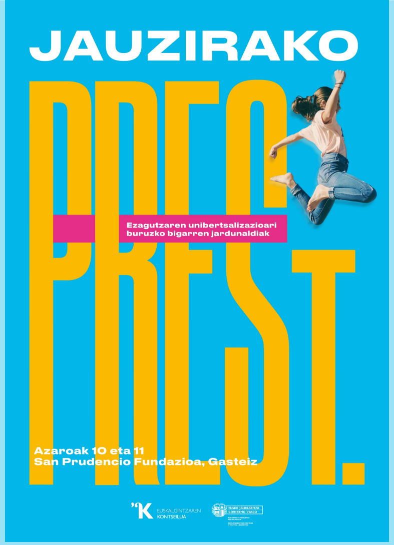

Nerabeen Euskaraldia:

2018an. Zer lortu nahi zen? Zer ikusi nahi zen?

Euskaraldiko metodologia adin tarte horretan frogatzea

Gazteak parte nola bihurtu aztertzea

Egindakoa ondo jasotzea eta interpretatzea.

Zer egin zen?

Ekimena egokitzea

- Presioa arindu
- Belarriprest aktiboak, Ahobizi eraginkorrak
- Biko harremanetan arreta

Elemeleka saioak prestatzea

Gazte eragileen batzordeak abian jartzea

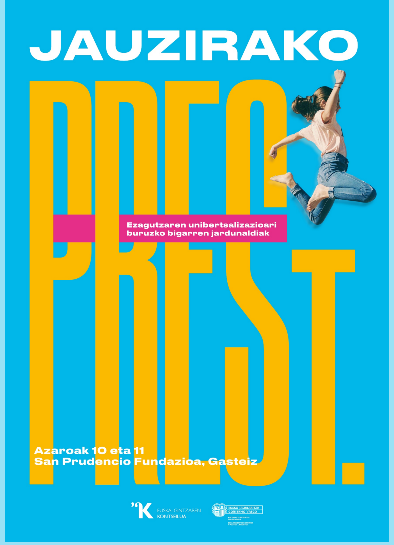

Nerabeen Euskaraldia:

2018ko ondorioak:

Parte hartzea: ikasleen %60-a.

Ohikoa baino euskara askoz gehiago erabili zutenak %30.

Gertuko biko harremanetan euskara gehiago erabili zutenak %60.

Lorpen iraunkorrak?

Espero %90-ak.

Mantendu gutxienez biko harremanekin: %70-ak nahi.

2020an neurri apalagoan egin zen, pandemia zela tarteko.

2022an, egokitzapen batzuekin, prestaketa lanetan ari gara, 2018ko formatuan oinarrituta.

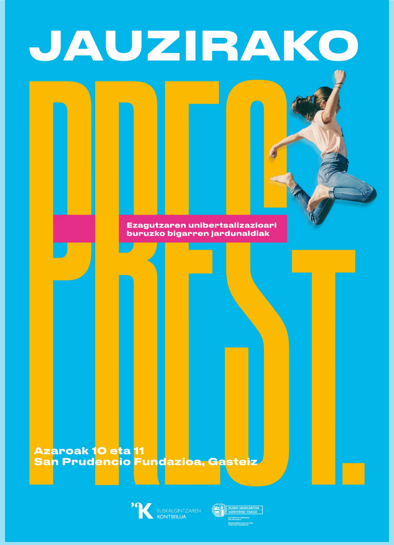

Kaleko erabileraren neurketa:

Herriko kale erabilera neurketa

Neurtzaileak Batxilerreko 10 gazte.

Emaitzen berri emateko proiektua

Askotariko aldagaien arabera sailkatuak (adina, generoa, auzoak…)

Aurreko urteetako emaitzekin alderaketa.

Inguruko udalerrietako eta nazio mailako emaitzekin konparazioak.

Hausnarketarako tartea.

…

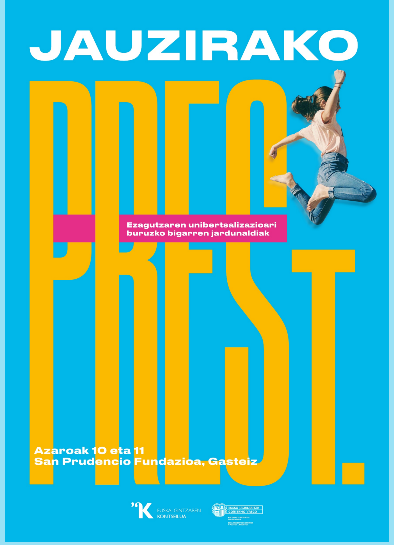

Kuadrillategi eta faktoria:

Ttakun Kultur Elkarteak antolatutako aisialdia egitasmoak dira.

Kuadrillategi (DBH) eta Faktoria (Batxi):

Aisialdi jarduerak. Arnasgunea edota hizkuntzarekin harremana indartzeko gunea.

Ikasturte osoko iraupena astean behin elkartuz.

Udaran udalekua, hizkuntza ohituretan eragiteko.

…

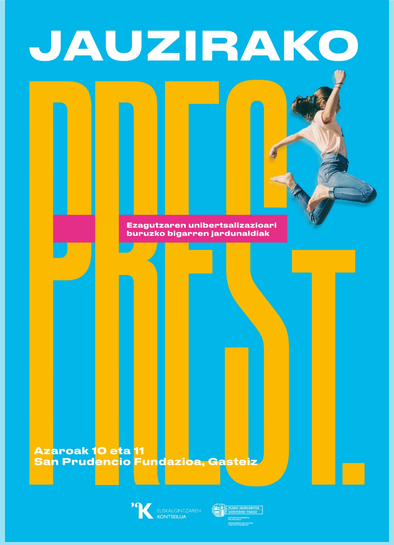

Ele-meleka proiektua

- Ele-meleka saioak
- Kidetzeak
- Gazte eragileen batzordeak
- Nerabeen Euskaldia
- Kultur dinamizatzaileen batzordeak
- Euskararen kaleko erabileraren neurketa
- Kuadrillategi eta Faktoria

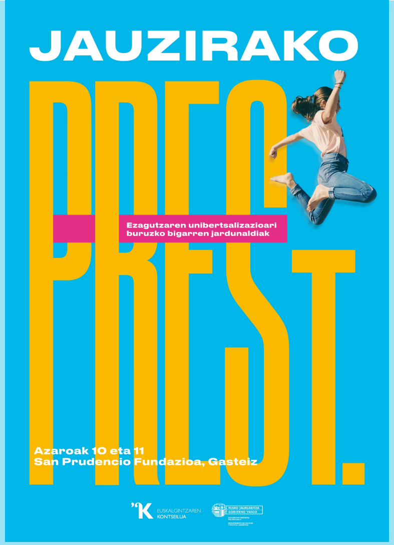

Proiektua testuingurura egokitzea

- Norabidea eta lehentasunak jartzeko modua

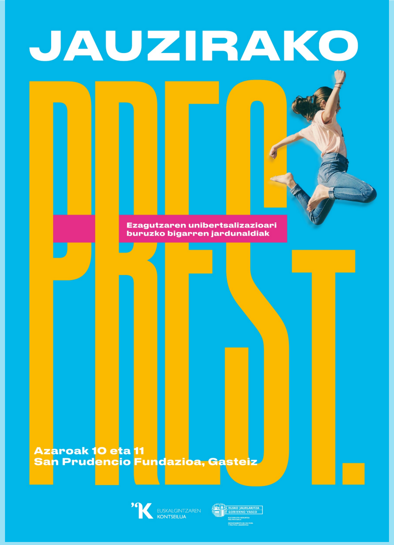

	Euskara "Ni"aren parte *Gertu*	**Euskara bizi naizenaren parte** *Nahiko gertu*	**Euskara arau sozialen amaraunean** *Nahiko urrun*
Gaitasuna	Euskaraz eroso egiten dute. Hizkera informala ere badute, baina hainbatek baliabide gehiago dituzte gaztelaniaz.	Euskaraz ondo moldatzen dira baina gehiengoa gaztelaniaz erosoago. Batzuen kasuan oso nabarmen.	Erdaraz eroso egiten dute eta gehienek euskaraz ez. Baina hainbaten euskara maila oso txukuna ere izan daiteke.
Identitatea	Euskaldun izatea eta euskara erabiltzea lotzen dituzte. Kontraesanak ere izan arren.	Euskara identitatearekin lotzen dute, baina batez ere kulturarekin, ekitaldiekin, jaiekin...	Ez dute euskara erabiltzea euskaldun izatearekin lotzen.
Hizkuntza-ohiturak	Badituzte euskarazko harremanak. Testuinguruaren arabera gehiago edo gutxiago.	Erdaraz egiteko ohitura da ohikoena, baina egoerara moldatzen dira. Hizkuntza-arauera moldatzen dira.	Erdaraz egiteko ohitura dute, baita testuingurua nahiko euskalduna denean ere. Gutxitan egiten dute euskaraz.

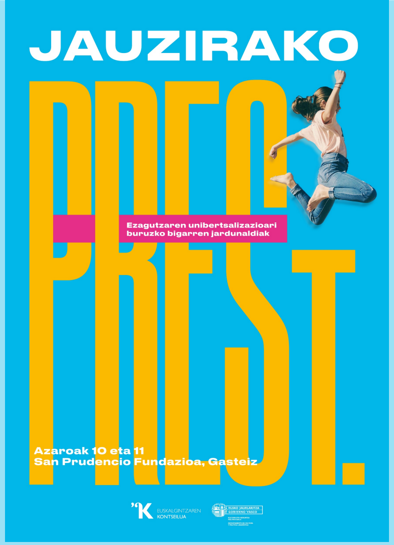

	Euskara gertu	Euskara nahiko gertu	Euskara nahiko urrun
Helburuak	- Ahalduntzea - Ahobizi jarrerak sustatzea - Hizkuntza-arauak aldatzeko testuinguru egoki bat eskaintzea - Arnasguneak izatea	-Euskara erabiltzeko gune babestuak eskaintzea -Bizipenak eta erreferenteak izatea -Euskarazko kulturarekin harremana izatea	-Euskararen erabilerarekiko errespetuzko jarrerak -Belarriprest jarrerak -Aurreiritziak haustea: zaila, txikia, ahula, tradizionala... - Euskara gaitasuna indartzea

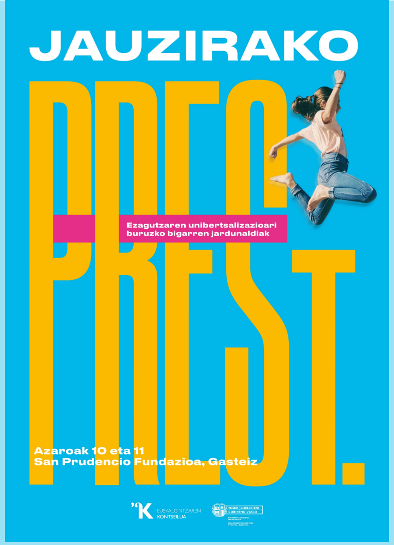

	Euskara gertu	Euskara nahiko gertu	Euskara nahiko urrun
Testuinguru euskalduna	- Ahalduntzea: ohiko harremanetatik kanpora begira - Ahobizi jarrerak sustatzea - Hizkuntza-arauak ondo ulertzea eta eragile izan daitezkeela konturatzea	-Bizipenak eta erreferenteak izatea -Euskarazko kulturarekin harremana izatea	-Belarriprest jarrerak -Bizipenak eta erreferenteak izatea -Euskarazko kulturarekin harremana izatea

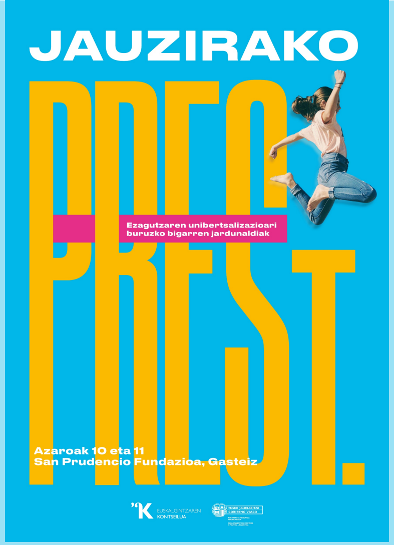

	Euskara gertu	Euskara nahiko gertu	Euskara nahiko urrun
Testuinguru mistoa	- Ahalduntzea: gertuko harremanei begira - Ahobizi jarrerak sustatzea - Hizkuntza-arauak aldatzeko testuinguru egoki bat eskaintzea - Arnasguneak izatea	-Euskara erabiltzeko gune babestuak eskaintzea -Bizipenak eta erreferenteak izatea -Euskarazko kulturarekin harremana izatea	-Euskararen erabilerarekiko errespetuzko jarrerak -Belarriprest jarrerak -Aurreiritziak haustea: zaila, txikia, ahula, tradizionala... - Euskara gaitasuna indartzea

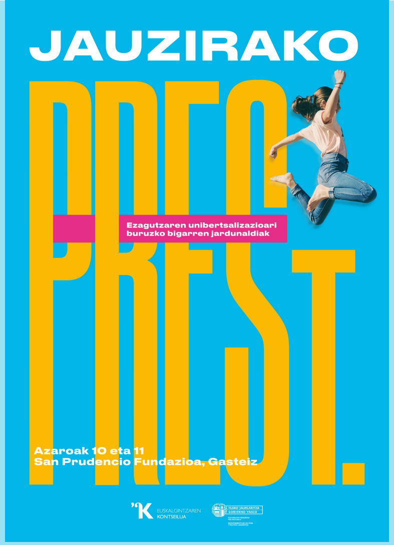

	Euskara gertu	**Euskara nahiko gertu**	**Euskara nahiko urrun**
Testuinguru erdalduna	- Arnasguneak izatea - Ahobizi jarrerak sustatzea - Ahalduntzea	-Euskara erabiltzeko gune babestuak eskaintzea -Bizipenak eta erreferenteak izatea -Euskarazko kulturarekin harremana izatea	- Euskara gaitasuna indartzea -Euskararen erabilerarekiko errespetuzko jarrerak -Belarriprest jarrerak -Aurreiritziak haustea: zaila, txikia, ahula, tradizionala...

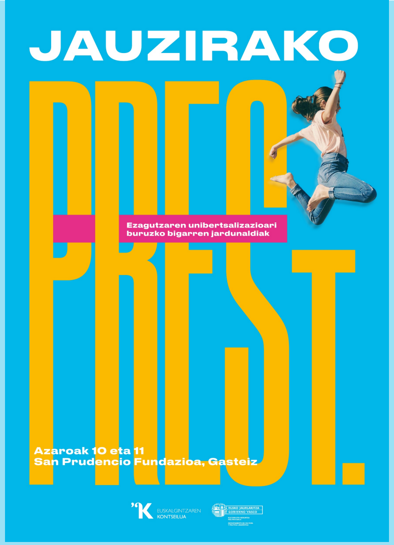

Ele-meleka: nerabeen hizkuntza-sozializazioan laguntzen
Proiektua testuingurura egokitzea

	Euskara gertu	Euskara nahiko gertu	Euskara nahiko urrun
Helburuak	- Ahalduntzea - Ahobizi jarrerak sustatzea - Hizkuntza-arauak aldatzeko testuinguru egoki bat eskaintzea - Arnasguneak izatea	-Euskara erabiltzeko gune babestuak eskaintzea -Bizipenak eta erreferenteak izatea -Euskarazko kulturarekin harremana izatea	-Euskararen erabilerarekiko errespetuzko jarrerak -Belarriprest jarrerak -Aurreiritziak haustea: zaila, txikia, ahula, tradizionala... - Euskara gaitasuna indartzea
Adibideak	- Gazte eragileen batzordeak - Arnasguneak - Kidetzeak -Sentsibilizazio saioak (ahalduntzea)	- Aisialdi programak - Ahobizi dinamikak - Sentsibilizazio saioak (identitate kolektiboa eta hizkuntza-arauak) -Eusliderrak	-Euskara errefortzu programak -Kidetzeak -Sentsibilizazioa saioak (aurreiritziak eta errespetuzko jokabideak)

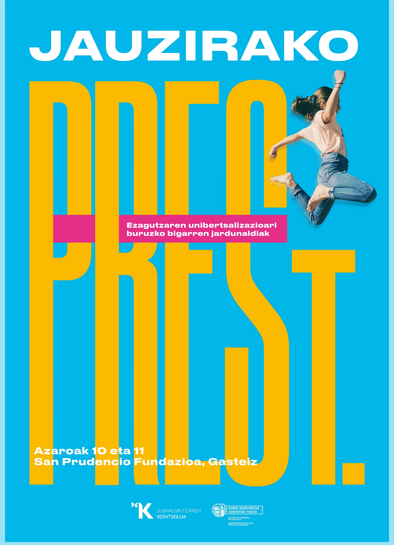

Ele-meleka: Nerabeen hizkuntza-sozializazioan laguntzeko proiektua

- Ondo oinarritutako proiektu bat lantzeko ahalegina egin da: helburu argiekin, norabide jakin batekin eta jarduera zehatzekin

- Lasarte-Oriako ezaugarrietara egokitu da: testuinguru soziolinguistikoa, erakundeen arteko elkarlana, eta abar

- Programa osotasunean martxan dago. Urtebete barru edo balorazio kualitatibo sakon bat egin nahi da.

- Beste herri eta eskualdeetarako ere bide egokia dela uste dugu.

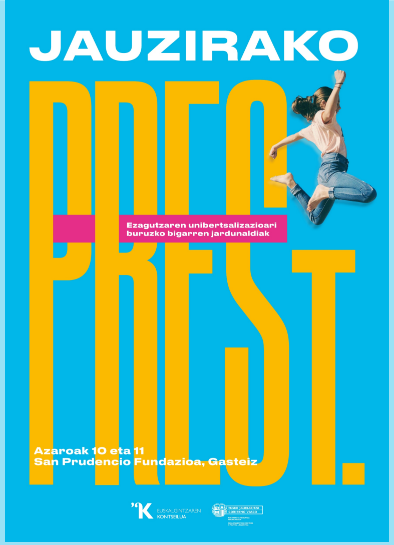
JAUZIRAKO
PREST.
Ezagutzaren unibertsalizazioari buruzko bigarren jardunaldiak
Azaroak 10 eta 11
San Prudencio Fundazioa, Gasteiz

Mila esker!